

LETNI NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA LETO 2024

Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik (v nadaljevanju KFBK) deluje za območje občin Kamnik in Komenda. Skupno število prebivalcev na tem območju na dan 01.01.2023 je bilo 36.622 prebivalcev. Knjižnica ima poleg osrednje knjižnice v Kamniku še krajevne enote v Komendi, Šmarci in Motniku ter potujočo knjižnico, ki omogoča dostop do knjižničnega gradiva tudi tistim uporabnikom, ki so iz bolj oddaljenih krajev in težje obišejo knjižnico.

Temelj za letni načrt nakupa knjižničnega gradiva v KFBK je dokument Upravljanje knjižnične zbirke Knjižnice Franceta Balantiča Kamnik

https://www.kam.sik.si/Portals/KnjiznicaKamnik/Dokumenti/Ncrti_in_strateski_dok/UPRAVLJANJE_KNJIZNICE_ZBIRKE_KFBK%20-NABAVNA%20POLITIKA.pdf, kjer so opredeljena izhodišča, kriteriji in cilji nabavne politike. Z letnim načrtom nakupa knjižničnega gradiva bo KFBK dopolnjevala in oblikovala knjižnično zbirko z nakupi in darovi.

POSLANSTVO

Z našimi storitvami in zbirkami razvijamo in uveljavljamo vrednote znanja, obveščenosti, izobraženosti in kulture. Pomagamo pri socialni inkluzivnosti in povezovanju posameznikov v skupnost. Uporaba knjižnice ter njenih storitev pomaga pri dvigu kvalitete življenja posameznikov in skupnosti. Knjižnica sodeluje pri sooblikovanju lokalne skupnosti tako, da se povezuje z različnimi deležniki, da razvija različne vrste pismenosti, podpira razvoj lokalne skupnosti in uresničevanje različnih ciljev. Različnim ciljnim skupinam omogočamo vključevanje in sodelovanje v informacijski družbo.

Posameznikom pomaga tako, da omogoča dostop do klasičnega gradiva in drugih informacij v različnih oblikah in z različnimi novimi tehnologijami. Podpiramo digitalizacijo in nove tehnologije ter s tem omogočamo neomejen dostop do gradiva.

Z izobraževanjem, osveščanjem in gradivom ter storitvami pomagamo pri uporabi in

vrednotenju svetovnega spleta zaradi upadanja zaupanja v vsebine, ki jih nudi svetovni splet, zaradi lažnih novic in algoritmov, ki omogočajo dostop ter zlorabo osebnih podatkov.

VIZIJA

Dostopnost, svoboda in odgovornost pri rabi gradiva ter njegovem vrednotenju so naše značilnosti, s katerimi pomagamo lokalnemu okolju pri doseganju ciljev in kakovostnega življenja. Delujemo v optimalnih pogojih, prostorih in z opremo, ki posamezniku moderne dobe omogoča uporabo digitalne in druge sodobne tehnologije ter socialno povezovanje.

CILJI

Knjižnična zbirka KFBK podpira:

- informiranost uporabnikov,
- vseživljenjsko učenje,
- formalno in neformalno izobraževanje,
- prostočasno branje za razvedrilo in sprostitev,
- bralno pismenost,
- informacijsko pismenost
- smotrno izrabljanje prostega časa z uporabo knjižnega gradiva, neknjižnega gradiva in knjižničnih servisov,
- identiteto lokalne skupnosti z domoznanskim gradivom,
- generira socialni kapital, ker posameznikom omogoča vključevanje v družbo in spreminja življenja,
- pomaga pri odločanju posameznika in skupnosti,
- pomaga pri razvoju posameznikove osebnosti, individualnosti, vrednot, itd.,
- slovensko kulturno snovanje in izvirno literarno ustvarjalnost, ki ga med tudi bralci promoviramo,
- z informiranjem je knjižnica dejavnik sprememb.

Cilji izgradnje knjižnične zbirke so:

- dopolnjevanje knjižnične zbirke,
- zadovoljevanje potreb različnih ciljnih skupin uporabnikov,
- upoštevanje izobraževalnih, kulturnih, informacijskih, raziskovalnih, socialnih in sprostitevskih potreb okolja,
- nabava skladno s finančnimi možnostmi,
- letno načrtovanje na osnovi tega dokumenta,
- proaktivno izpolnjevanje naše vizije in poslanstva,
- kriteriji za izločanje gradiva.

Knjižnično zbirko dopolnjujemo glede na različne ciljne skupine. S tem omogočamo izpolnjevanje istih pravic vseh skupin prebivalcev. Knjižnična zbirka mora vsebinsko in glede na obliko odsevati različnost lokalne skupnosti, za katero knjižnica deluje.

Upošteevamo razvijanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti tako, da upošteevamo potrebe posameznih ciljnih skupin, skrbimo za dostopnost naslovov, izvodov, gradiva v elektronski obliki in ustrezno odprtost knjižničnih enot.

Za spodbujanje branja in bralne kulture organiziramo različne dejavnosti za različne generacije:

- predšolski otroci: pravljичne urice, pravljичni kovček, predšolska bralna značka Veronikin zaklad
- osnovnošolci: bibliopedagoške dejavnosti, ki zajemajo organiziran obisk razredov v prostorih knjižnice, projekt Rastem s knjigo, Branje je iskanje, Beremo s tačkami, knjižne uganke, kvize
- srednješolci: projekt Rastem s knjigo
- družine: Poletavci, Branje je iskanje, literarne transversale po Kamniku in Komendi
- odrasli: Srečanja s knjigo, razstave, potopisna predavanja, literarni večeri, srečanja z avtorji, predstavitve lokalnih avtorjev
- uporabniki s posebnimi potrebami: Drugačne zgodbe v knjižnici.

Za informacijsko opismenjevanje v knjižnici organiziramo začetni, nadaljevalni, izpopolnjevalni računalniški tečaj, ter tečaj urejanja fotografij.

Z vzajemnim katalogom COBIB in uporabo svetovnega spleta seznanjamo tudi osnovnošolce na organiziranih bibliopedagoških dejavnostih.

Za potrebe vseživljenjskega učenja organiziramo dejavnosti v okviru projekta Delimo znanje, s katerim knjižnica povezuje prostovoljce in lokalno skupnost. V okviru dejavnosti potekajo tečaji ali delavnice, ki jih vodijo posamezniki iz lokalnega okolja, ki so pripravljeni drugim brezplačno posredovati svoja znanja.

KRITERIJI ZA IZBOR KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Cilji dokumenta Upravljanje knjižnične zbirke KFBK so prvo vodilo pri oblikovanju knjižnične zbirke z nabavo gradiva in s knjižničnimi darovi. Za doseganje teh ciljev upoštevamo splošne in posebne kriterije. Za nas sta pomembna uporabnik in lokalna skupnost, zato je knjižnična zbirka oblikovana tako, da upošteva potrebe skupnosti, njeno različnost glede vsebine, jezikov, formatov, kvalitete, da upošteva nove zahteve in inovacije.

Načrtovanje nabave knjižničnega gradiva in izgradnje knjižnične zbirke je skladno z zakonskimi podlagami in strokovnimi priporočili:

- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, 87/01 in 96/02 in 92/15)
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik (Uradni list RS, 34/15)
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS, 73/03 in 70/08 in 28/23)
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Uradni list RS, 29/03 in 162/22)
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice: za obdobje 2018-2028 (Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 2018)
- Strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2022-2027
- Neposredni poziv za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah iz državnih sredstev v letu 2024

Splošni kriteriji

Splošni kriteriji, ki določajo izbor gradiva glede na vsebino:

- Vsebina gradiva je pomembna za zadovoljevanje sedanjih in prihodnjih potreb lokalne skupnosti.
- Izbor strokovnega gradiva temelji na trajni vrednosti strokovne vsebine. Poseben poudarek namenjamo temeljni strokovni literaturi iz najrazličnejših področij. S strokovnim gradivom podpiramo vseživljenjsko učenje, formalno in neformalno izobraževanje ter učenje, informacijsko pismenost in izrabljanje prostega časa z uporabo knjižnega in neknjižnega gradiva. Dopolnjevali bomo vsa strokovna področja z novimi aktualnimi vsebinami. Zagotoviti želimo ustrezno število knjižničnega gradiva glede na potrebe in pričakovanja uporabnikov.
- Pri nabavi leposlovnega gradiva se upošteva kakovost vsebine (priznan avtor, založnik, ilustrator, itd., ter pozitivne kritike v strokovnih in drugih publikacijah). Z nakupom leposlovnega gradiva podpiramo slovensko literarno ustvarjalnost. Nabavljamo tudi nagrajeno leposlovno gradivo v tujih jezikih, predvsem v angleškem jeziku.
- Zagotavljanje splošne dostopnosti kakovostne slovenske knjižne produkcije za odrasle, še zlasti izvirne slovenske in prevodne literature, ter kakovostne otroške in mladinske literature.
- Nakup in dostopnost zvočnih in e-knjig v slovenskem jeziku.

Splošni kriteriji, ki določajo izbor gradiva glede na različne zvrsti, vrste in oblike gradiva:

Standardi določajo priporočeno razmerje med leposlovnim in strokovnim gradivom, ki je do 50% naslovov leposlovnega gradiva v krajevnih knjižnicah, z velikostjo knjižnice se praviloma večja delež strokovnega gradiva. Knjižnica redno dopolnjuje knjižnično zbirko glede na kriterije, določene v dokumentu Upravljanje knjižnične zbirke KFBK in načrtuje nabavo 55% naslovov strokovnega gradiva in 45% naslovov leposlovnega gradiva.

Delež knjižničnega gradiva za predšolske otroke, šolske otroke in mladostnike je po standardih za splošne knjižnice 30 % vseh naslovov gradiva, za odrasle pa 70% vseh naslovov gradiva.

V osrednji knjižnici načrtujemo 180 tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska, v enotah pa povprečno 30 tekočih naslovov.

Zagotavljamo raznovrstno gradivo v različnih oblikah in na različnih medijih. Pri neknjižnem gradivu upoštevamo kvaliteto gradiva in potrebe lokalnega okolja, ki pa kaže velik upad zanimanja za izposojto tovrstnega gradiva na fizičnih nosilcih. Za odrasle bomo nabavljali video DVD-je kakovostnih in nagrajenih filmov, za otroke pa z predvsem otroško glasbo in pravljice na zgoščenkah.

Nabavljali bomo tudi planinsko kartografsko gradivo, e-knjige in zvočne knjige. V letu 2024 načrtujemo nakup 200 naslovov licenc e-knjig, na portalu Biblos, ki zagotavlja knjige v slovenskem jeziku in nabavo 100 naslovov licenc zvočnih knjig v slovenskem jeziku preko portala Audibook.

Posebni kriteriji

Z nabavo želimo izgraditi knjižnično zbirko, ki lahko zadovoljuje potrebe različnih ciljnih skupin uporabnikov in potrebe okolja v največji meri. Zato upoštevamo demografski in družbenoekonomski okvir za območje, ki ga KFBK pokriva.

Sociodemokratska analiza je pokazala na veliko zastopanost otrok in mladih, večje število vrtcev, in veliko število različnih društev, kar vpliva na izbor prednostnega gradiva. Na podlagi te analize imajo prednost naslednja vsebinska področja: domoznanstvo, ekološko kmetijstvo, industrijska dediščina, vzgoja, pohodništvo in planinstvo.

Glede na posebne kriterije kupujemo naslednje gradivo:

- Upoštevanje vsebin bibliopedagoških dejavnosti in projektov ter dejavnosti za spodbujanje bralne kulture (pravljичne urice, predšolska bralna značka Veronikin zaklad, Poletavci, organiziran obisk osnovnošolcev, projekt Rastem s knjigo, projekt Branje je iskanje). Nabavljamo večje število izvodov gradiva za sodelovanje pri različnih oblikah razvoja bralne kulture.
- Glede na bližino osnovnih šol in srednje šole, število izvodov gradiva prilagajamo potrebam za domače branje, šolska tekmovanja, maturo in druge šolske obveznosti.

- Upoštevamo različne interesne skupine v lokalnem okolju in glede na njihove potrebe nabavljamo gradivo s področja alpinizma, vrtnarstva, uporabne umetnosti, čebelarstva, psihologije, športa in rekreacije.
- Upoštevamo različne narodnostne skupine in gradimo medkulturno zbirko, ki ponuja gradivo v hrvaškem, srbskem, bosanskem, albanskem in makedonskem jeziku.
- Dopolnjevanje zbirke domoznanskega gradiva.
- Dopolnjevanje planinske zbirke.
- Dopolnjevanje igroteke v osrednji enoti in Krajevni knjižnici Komenda.

Pri določanju števila izvodov posameznega naslova bomo upoštevali ciljne skupine uporabnikov in demografsko podobo območja, ki ga knjižnica pokriva. Upoštevamo vsebinsko kakovost gradiva (ugled avtorja, izdajatelja, pozitivne kritike v strokovnih in drugih publikacijah), ceno in želje uporabnikov.

V organizacijske enote razporejamo splošno strokovno gradivo, upoštevamo zastopanost vseh področij. Upoštevamo število potencialnih uporabnikov, demografsko podobo območja in specifične potrebe okolja:

- Komenda: Zaradi bližine vrtca in osnovne šole izbor kakovostnih slikanic in mladinske književnosti, ter gradivo s področja vzgoje in izobraževanja. Gradivo za domače branje, dopolnjevanje igroteke. Izbor strokovnega gradiva in leposlovja za odrasle in mladino. Načrtujemo nabavo 1000 enot gradiva.
- Šmarca: Zaradi bližine vrtca in osnovne šole izbor kakovostnih slikanic in mladinske književnosti, ter gradivo s področja vzgoje in izobraževanja. izbor leposlovja in strokovne literature. Načrtujemo nabavo 400 enot gradiva.
- Motnik: Izbor strokovnega gradiva s področja športa in rekreacije, vrtnarstva, sadjarstva in vzgoje, ter leposlovja za odrasle in mladino. Načrtujemo nabavo 300 enot gradiva.
- Potujoča knjižnica: Izbor strokovnega gradiva s področja, športa in rekreacije, vrtnarstva, sadjarstva, ter leposlovja za odrasle in mladino. Načrtujemo nabavo 300 enot gradiva.

OBSEG NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA IN RAZPOREDITEV GRADIVA V MREŽI

V letu 2024 načrtujemo nabavo 4.800 enot knjižničnega gradiva, kar je 131 enot na 1.000 prebivalcev. Višina sredstev nam ne omogoča, da bi dosegli priporočila Standardov, ki je 250 enot na 1.000 prebivalcev.

V občini Kamnik deluje osrednja knjižnica v Kamniku in krajevni knjižnici Šmarca in Motnik ter potujoča knjižnica, v občini Komenda pa krajevna knjižnica Komenda. Knjižnične zbirke v krajevnih knjižnicah odstopajo od priporočil standarda (4 enote na prebivalca), prav tako načrtovan nakup (250 enot na 1000 prebivalcev). Z nakupom se želimo približati Standardom in priporočilom za splošne knjižnice v osrednji knjižnici v Kamniku in Knjižnici Komenda. V posameznih organizacijskih enotah pa smo omejeni s prostorom, zato načrtovan nakup ne dosega priporočil standarda. Enota v Motniku omogoča večjo dostopnost do knjižničnega gradiva najbolj oddaljenim krajem v vzhodnem delu občine Kamnik, ki pa so redko poseljeni. V enotah Šmarca, Motnik in potujoči knjižnici posebno pozornost namenjamo potrebam uporabnikov, ki želijo predvsem leposlovno gradivo in poljudno strokovno gradivo. V te enote usmerjamo večji izbor leposlovnega gradiva in je odstopanje od priporočil standardov večje. Dostopnost strokovnega gradiva v teh enotah knjižnice omogočamo z medoddelčno izposajo med enotami knjižnice. Upošteva se tudi, da je iz področja Motnika, kot tudi iz krajev, ki jih obiskuje potujoča knjižnica velika dnevna migracija v Kamnik, zato si nekateri uporabniki gradivo priskrbijo iz osrednje knjižnice.

Spremljamo in nabavljamo novosti tekoče produkcije. S tem omogočamo, da bo knjižnična ponudba aktualna. V antikvariatih in lokalnem okolju povprašujemo po starejšem gradivu z domoznansko vsebino in s tem dopolnjujemo domoznansko zbirko.

Urejenost in aktualnost zbirke dosegamo tudi z rednim izločanjem in odpisovanjem zastarelega in poškodovanega gradiva ter dopolnjevanje z novejšim aktualnim gradivom.

PROMOCIJA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Z različnimi načini promoviramo knjižnično zbirko: objave novosti na domači spletni strani in na spletnih socialnih omrežjih Facebook, Instagram in Youtube. Priprava raznih priporočilnih

seznamov gradiva, tematske razstave gradiva na oddelkih knjižnice, razstave domoznanskega gradiva, predstavitve lokalnih avtorjev, sodelovanje s knjižničnim gradivom na festivalu Kamfest.

DOSTOPNOST KNJIŽNIČNEGA GRADIVA IN SODELOVANJE V KNJIŽNIČNEM SISTEMU

KFBK aktivno sodeluje v vzajemnem katalogu in v vseh enotah omogoča dostop do vzajemnega kataloga. S tem je omogočena tudi dostopnost do informacij o kupljenem gradivu. V vseh enotah je prost pristop do gradiva, ki si ga člani lahko izposodijo na dom. Članom dostop do gradiva omogočamo tudi preko medoddelčne izposoje. Za prezenčno izposajo je namenjeno le domoznansko gradivo v osrednji enoti in Krajevni knjižnici Komenda. Gradivo, ki ga v naši knjižnici nimamo, članom priskrbimo z medknjižnično izposajo iz drugih knjižnic. V vseh enotah uporabnikom omogočamo brezplačen dostop do svetovnega spleta in elektronskih podatkovnih zbirk.

Prizadevamo si, da je knjižnično gradivo enako dostopno vsem prebivalcem na območju KFBK. Osrednja knjižnica je odprta 55 ur na teden, krajevne knjižnice pa 100% v skladu z Uredbo o osnovnih storitvah knjižnice. Obratovalni čas krajevnih knjižnic smo prilagodili potrebam večine prebivalcev v posameznem kraju.

S knjižnicami v Sloveniji sodelujemo predvsem z medknjižnično izposajo. Z osrednjo območno knjižnico Mestno knjižnico Ljubljana sodelujemo pri digitalizaciji domoznanskih vsebin, izobraževanjih, posvetovanjih, itd. Sodelujemo s šolskimi knjižnicami iz lokalnega območja pri projektih Rastem s knjigo, Branje je iskanje in bibliopedagoških dejavnostih, ki vključuje tudi promocijo knjižničnega gradiva.

mag. Breda Podbrežnik Vukmir
direktorica

Kamnik, 3.11.2023